

Guide til SYMPTOMKORT

- relaterer almindelige symptomer til hyppigt anvendte lægemidler

Symptomer på sygdom eller bivirkninger til medicin?

- Ledes dine tanker automatisk i retning af ny sygdom eller forværring af eksisterende sygdom, når din patient præsenterer et symptom?
- Kan du glemme at overveje, om symptomet kan skyldes bivirkninger til patientens medicin?
- Oplever du, at patienten svarer "nej, hvis du spørger efter oplevede bivirkninger?"

Kan du svare "Ja" til et eller flere af spørgsmålene, kan SYMPTOMKORT være et egnet værktøj til brug ved medicin-samtalen med din patient.

SYMPTOMKORT

er en samling af symptomer, der også kan være bivirkninger til medicin. Bivirkninger er ikke nødvendigvis specifikke for enkeltpræparater, men kan også være generelle symptomer på polyfarmaci. Det betyder, at jo mere medicin, jo større risiko for bivirkninger.

Guide til SYMPTOMKORT

giver eksempler på præparater, der kan være årsag til specifikke symptomer. Listen er ikke udtømmende, men skal skabe opmærksomhed på bivirkninger samt være et værktøj i den kliniske hverdag. Farvekoderne gør det lettere at spotte antikolinerge- og serotonerge bivirkninger. Disse er særligt vigtige, da de får større klinisk relevans, jo flere lægemidler med disse virkninger patienten tager.

Vær opmærksom på, at andre lægemidler kan have de samme bivirkninger, selvom de hverken har antikolinerg- eller serotonerg effekt.

Sådan bruger du SYMPTOMKORT

1. Præsenter SYMPTOMKORT for patienten i indledningen af konsultationen.
2. Markér de symptomer, patienten oplever.
3. Sammenhold symptomerne med dit kendskab til patientens medicin – kan de skyldes bivirkninger? Se bivirkningsoversigten på bagsiden.
4. Brug sammenhængen mellem symptomer og bivirkninger til at motivere patienten til medicinændringer.

SYMPTOMKORT			
Hukommelses-/koncentrationsbesvær	Svimmelhed/fald	Træthed	Smerter
Synsforstyrrelser	Hjertebanken	Søvnbesvær	Føleforstyrrelser i fingre /tæer
Forstoppelse	Svedtendens	Indre uro	Hudkløe
Vandladningsproblemer	Mundtørhed	Rysten	Væskeophobning
	Kvalme	Seksuelle problemer	Vægttab/-øgning
			Hoste
			Åndenød
Antikolinerge symptomer	Serotonerge og antikolinerge symptomer	Serotonerge symptomer	Andre hyppige symptomer

Generelt om medicinændringer

Det er vigtigt at afveje bivirkninger mod de gavnlige virkninger, før seponering eller dosisreduktion.

Medicinændringer har størst succes, hvis de sker i samarbejde med patienten og dennes pårørende. Her kan SYMPTOMKORT bidrage til at motivere patienten til medicinændringer og støtte denne i en svær periode med fx abstinenser.

Almindelige symptomer relateret til hyppigt anvendte lægemidler

Hukommelses-og koncentrationsbesvær, vandladningsbesvær: fx benzodiazepiner, opioider, antikolinerge lægemidler*.

Synsforstyrrelser: fx benzodiazepiner, antikolinerge lægemidler*, amlodipin.

Forstoppelse: fx opioider, antidepressiva, antikolinerge lægemidler*, statiner, diuretika, jern, alendronat, Alminox.

Svimmelhed, fald: fx antihypertensiva, vanddrivende, antidepressiva, benzodiazepiner, opioider, sovemedicin, NSAID, serotonerge** og antikolinerge* lægemidler, gabapentinoider, antipsykotika, tamsulosin, Betmiga, nitrater, B12-mangel.

Svedtendens, hjertebanken: fx serotonerge* og antikolinerge** lægemidler.

Mundtørhed: fx NSAID, ACE-hæmmere, gabapentinoider, LAMA/SAMA, serotonerge* og antikolinerge** lægemidler og MANGE andre!

Kvalme: fx opioider, antidepressiva, antihypertensiva, benzodiazepiner, serotonerge** og antikolinerge* lægemidler, metformin, spiron, statiner, alendronat, p-piller, antibiotika, digoxin.

Træthed: fx sederende lægemidler (opioider, psykofarmaka, sovemedicin, Phenergan), serotonerge lægemidler**, betablokkere, AT-II-antagonister, NSAID, triptaner, metoclopramid, kinin, digoxin, Eltroxin, antihistaminer.

Søvnbesvær: fx serotonerge lægemidler**, Eltroxin, prednisolon.

Indre uro, rysten: fx benzodiazepiner, serotonerge lægemidler**.

Seksuelle problemer: fx opioider, antidepressiva, vanddrivende, NSAID, antipsykotika, benzodiazepiner, gabapentinoider, parkinsons midler, serotonerge lægemidler**, prednisolon, p-piller.

Smerter: fx opioider.

Føleforstyrrelser: fx B12-mangel, diabetisk neuropati (dårligt reguleret diabetes).

Hudkløe: Kan være bivirkning til de fleste midler og kan opstå efter både kort og lang behandling, fx allopurinol, amiodaron, ACE-hæmmer, østrogener, thiazider, opioider, statiner, antibiotika.

Væskeophobning: fx amlodipin, Eltroxin, prednisolon, gabapentinoider.

Vægttab: fx ADHD-medicin, lægemidler der kan give kvalme, den samlede pillebyrde.

Vægtøgning: fx antidepressiva (især mirtazapin), antipsykotika, p-piller, Phenergan.

Hoste: fx ACE-hæmmere.

Åndenød: fx opioider, benzodiazepiner.

Andre symptomer, som ikke fremgår af SYMPTOMKORT:

Blødningstendens: fx DOAKs (fx Xarelto), Marevan, NSAID (forstærkes af prednisolon), Hjertemagnyl, SSRI.

Hovedpine: fx antihypertensiva, Eltroxin.

Mavesmerter: fx metformin, alendronat, NSAID, statiner, SSRI, ADHD-medicin.

Rygsmertter: fx amlodipin, gabapentinoider.

Halsbrand: fx alendronat.

Diarré: fx metformin, spiron, antidepressiva, antibiotika, alendronat, statiner, serotonerge** lægemidler.

Lægkramper/Restless legs: fx magnesiummangel, inaktivitet.

Hårtab: fx statiner, Eltroxin.

B12-mangel: fx metformin, PPI.

***ANTIKOLINERGE (AUTONOME) BIVIRKNINGER** fx blærespasmolytika, antipsykotika, antidepressiva, kvalmemidler, muskelrelaxantia, pramipexol, Phenergan (se [liste over antikolinerge lægemidler, IRF](#)).

- **Perifere:** mundtørhed/caries, uskarpt syn, forstørrede pupiller, urinretention, obstipation, arythmi.
- **Centrale:** konfusion, svimmelhed, hukommelsesproblemer, koncentrationsbesvær, delir.

****SEROTONERGE BIVIRKNINGER** fx antidepressiva, risperidon, tramadol, Betmiga, triptaner.

- **Lette symptomer:** fx forvirring, hyperaktivitet, rysten, svedtendens, diarre.
- **Moderate symptomer:** fx feber, takykardi, muskelstivhed, nedsat bevidsthed.
- **Svære symptomer:** fx hypertermi (> 39 grader), udtalt muskelrigiditet, rhabdomyolyse, DIC, koma.